

Nieuws uit Lambarene

MEDEDELINGENBLAD VAN EN OVER PROF. DR. ALBERT SCHWEITZER

Van de redactie

Nieuws uit Lambarene wordt gratis toegezonden aan diegenen, die op tastbare wijze het werk van dr. Schweitzer steunen. Men kan dit doen door een gift te schenken aan een van de hieronder beschreven instellingen.

De stichting Albert Schweitzerfonds (opger. in 1930 te Deventer).

Zij stelt zich ten doel hen, die uit roeping (zonder enige nationale, politieke of confessionele bedoeling) medische hulp verlenen aan primitieve volkeren, te steunen bij dit werk van barmhartigheid. Deze steun zal in de eerste plaats worden verleend aan prof. dr. Albert Schweitzer en diens medewerkers of opvolgers. De steun is stoffelijk en geestelijk, direct en indirect.

De stichtingsbrief houdt voorts in, dat alle gelden welke binnenkomen, bij het kapitaal worden gevoegd. Alleen de rente mag gebruikt worden.

Bestuursleden van deze stichting zijn:

ds. C. B. Burger, voorz., Stadhouderslaan 30 te Utrecht, tel. 030-18200;

mevrouw H. Oberman—Oberman, secretaresse, Scheepstimmermanslaan 37 te Rotterdam, tel. 01800-21519;

mevrouw E. F. Teychiné Stakenburg—Mees, 2de secretaresse, Westzeedijk 124 te Rotterdam, tel. 01800-20581;

G. Oosterwijk, penningmeester, Bosweg 3 te Gorssel, tel. 06759-463;

G. van Aardenne, Dubbeldamseweg 2 te Dordrecht, tel. 01850-8092;

ds. D. A. Werner te Zweeloo, tel. 05917-242;

mr. Ph. M. Muus, Kanaalweg 138, Utrecht, tel. 030-30811.

Bijdragen voor de stichting Albert Schweitzerfonds kunnen worden overgeschreven op postrekening 143643 t.n.v. penningmeester van het A.S.F. te Gorssel of op de rekening van het A.S.F. bij de Amsterdamsche Bank N.V. te Deventer.

De stichting Vrienden van het hospitaal te Lambarene (gevestigd te Apeldoorn).

Zij kan het eenvoudigst worden gekenmerkt als: de Nederlandse kassier van het hospitaal. Alle giften en collecten met de bestemming „voor het hospitaal” worden hierin verzameld; dr. Schweitzer kan hieruit putten zo dikwijls hij geld nodig heeft.

Uit dit fonds worden ook levensmiddelen en verbruiksartikelen bekostigd, welke van Nederland naar het ziekenhuis worden gezonden.

Ook vergt een groot bedrag de financiering van de pensioen- en invaliditeitsverzekeringen voor het Nederlandse personeel aldaar. Thans zijn daar twee Nederlandse doktoren en vijf verpleegsters werkzaam.

De gelden van dit fonds zijn dus alléén en rechtstreeks bestemd voor het hospitaal. Ze vormen geen kapitaal, maar zijn eenvoudig kasgeld.

De bestuursleden van deze stichting zijn:

G. Oosterwijk, voorz., Bosweg 3 te Gorssel, tel. 06759-463;

Tj. Hoekstra, secr.-penn., Oude Delft 141 te Delft, tel. 01730-24690;

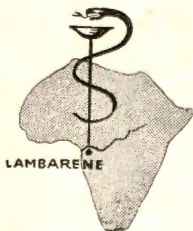
ds. C. B. Burger, Stadhouderslaan 30 te Utrecht, tel. 030-18200;

ds. D. A. Werner, te Zweeloo, tel. 05917-242.

Bijdragen voor de stichting Vrienden van het hospitaal te Lambarene kunnen worden overgeschreven op postrekening 540600 t.n.v. de penningmeester der stichting te Delft of op de rekening van het „Vriendenfonds” bij de Amsterdamsche Bank te Delft.

Adviseur van beide stichtingen is:

C. J. ten Cate, notaris te Deventer, Geert Grootestraat 4, tel. 06700-6741.

Uitgave van de Stichting Albert Schweitzerfonds.

Verschijnt drie maal per jaar en wordt aan de geadresseerden gratis toegezonden.

Redactie: ds. D. A. Werner, Ned. herv. pastorie te Zweeloo (Dr.).
Telefoon 242 (05917).

Administratie: Uitgeverij „De Torenlaan”, aan de Torenlaan 16-24 te Assen, tel. 3044 (3 lijnen).

Nieuws uit Lambarene

Doordat wij meenden, dat in het vorige nummer een artikel moest komen te staan ter nagedachtenis van mejuffrouw Emma Haussknecht, is dit artikel van mevrouw Oberman eerst thans geplaatst. Het behoorde eigenlijk thuis in het vorige nummer. Red.

Lambarene, 1956

Na Mouila, de laatste landingsplaats vóór Lambarene, kwam er een zware lucht opzetten. Wij mochten onze riemen niet meer losmaken en schokten in het kleine vliegtuig waarin honden, katten, kippen meevervoerd werden, heen en weer. De ventilators konden niet verhinderen dat het er benauwd was. Op het vliegveld aangekomen scheen de zon weer; in het uur dat wij wachten moesten eer het vliegtuig weer opsteeg, begon de lucht echter weer dreigend te worden en toen wij eindelijk in de vrachtauto van de Air France wegreden naar de landingsplaats, waar de kano van het hospitaal op ons lag te wachten, goot het en wel zó, dat wij besloten in de garage te wachten tot de bui over was. Na een kwartier was het bijna droog en stapten wij in de uitgehoosde kano, de vier negers aan de roeispanten. Nauwelijks waren wij op de rivier of een tornado brak los. De negers roeiden uit alle macht tegen de stroom op; de Ogowe, anders zo rustig voortstromend, was onstuimig van de grauwe golven en van elk voertuig verlaten. De machtige hospitaalparaplu's konden niet verhinderen dat wij drieën, twee logé's van het hospitaal en ik toch nat aankwamen, om van onze negers, die elkaar met kreten en gezang aangemoedigd hadden, maar niet te spreken. Zij waren drijfnaat! Deze tocht bezorgde hun echter een nieuwe blouse, bon-bon. Zo zag ik Lambarene weer, nu weelderig in het groen, dat ik eind augustus van het vorig jaar enigszins bruin en dor voor 't laatst zag.

Voor tafel maakte ik kennis met allen die voor mij „nieuw" waren. Dr. Van Stolk, die hier sinds september 1955 werkt. Prof. Penn uit Johannesburg — waarschijnlijk ook in Europa bekend, die met zijn verpleegster op doortocht naar een medisch congres in Rome, hier 14 dagen onder de melaatsen werkt, van wie dr. Van Stolk en dr. Greet van der Kreek tot hun vreugde veel leren. Clara Arquhart uit Johannesburg, een jarenlange vriendin van het hospitaal, is de schakel geweest tussen prof. Penn en Lambarene. Prof. Mai uit Duitsland, die hier enkele dagen doorbrengt. Zuster Van Beeck Vollenhoven, mej. Trudi uit Zwitserland, die het melaatsendorp zal verzorgen. Mej. Madelène, een Zwitserse hulp in het ziekenhuis. Verder was elk nog op zijn/haar post, juist zoals bij mijn vertrek. Alleen Emma Haussknecht was met ziekteverlof naar Europa.

*De Ogowe is weer
rustig na gisteren ...*

Vanmorgen geleidde mej. Verena mij naar het melaatsendorp, dat tot aller vreugde klaar is en in gebruik genomen. Ik dacht aan de tijd van aanbouw en genoot van het verzorgde en propere geheel. Zo zal Rotterdam er ook eens uitzien als de plan- nen werkelijkheid geworden zijn!

Nu de ziel van dit alles? Dr. Schweitzer maakt het best! Woont vol belangstelling operaties van prof. Penn bij, al moet hij daarbij van 's morgens half negen tot 's middag; twee uur staan. Hij laat zijn aandacht over het geheel gaan, speelt piano en werkt onverdroten aan zijn correspondentie. Sinds begin januari is mevrouw Schweitzer ook weer hier en leeft in alles zoveel mogelijk mee.

H. Oberman—Oberman.

Mededeling van de penningmeester

Daar ik veronderstel, dat onze Nederlandse vrienden wel eens willen weten, wat van Nederland naar Lambarene wordt verzonden, ten einde ook van hier mede te werken aan de voedselvoorziening van het ziekenhuis, deel ik u mede, dat op 27 sept. j.l. onderstaande zending goederen per m.s. „Belfort” is afgegaan.

1 kist, inhoudende: 2 blikken van 7 kg gedr. aardappelschijven, 2 blikken van 90 tabletten van 100 gr, gedr. juliene en 90 tabletten van 100 gr. gedr. uien; 2 kisten van 48 bl. van 400 gram volle gesuikerde gecondenseerde melk; 4 kisten van 12 bl. van 5 lbs. volle-melkpoeder; 3 kisten van 50 bl. van 1 lb. roomboter; 100 kartons van 48 bl. van 300 gram Farine Lactée (kindervoedsel); 1 kist inh. 50 blikken van 1 kg rietsuikerstroop; 1 kist inh. 15 kg groene erwten, 15 kg bruine bonen en 15 kg capucijners; 1 kist inh. 60 blikken van 300 gram 40+ kaas; 1 kist inh. 48 blikken van 1 lb. gort; 1 kist inh. 25 kg thee; 1 kist inh. 2 x 10 blikken van 1 kg brinta; 1 kist inh. 12 bl. van 850 gram rookvlees, 6 bl. van 906 gram ham; 1 kist inh. 25 kg cacao; 1 kist inh. verschillende Verkade-artikelen; 1 kist inh. diversen, zoals alle gebreide zwachtels, Sunlight zeep, roggebrood, plastic zeil enz.

Met de samenstelling van deze artikelen ondervinden wij steeds een sympathieke medewerking van verschillende leveranciers. We ontvingen gratis voor het hospitaal: 100 kartons Farine Lactée, 45 kg peulvruchten, de kist gort, de zending brinta, 25 kg cacao en 25 kg thee. Een en ander werd met grote dankbaarheid aanvaard.

Wij hopen, dat deze goederen tegen Kerstmis in Lambarene zullen aankomen.

Nog deel ik u gaarne mede, dat ik op 17 oktober j.l. op Schiphol uitgeleide heb gedaan aan dr. Coulon en zijn vrouw, die in Lambarene werkzaam zullen zijn. Deze beide jonge mensen zijn van Zuid-Afrika en gaan vol enthousiasme naar Lambarene om dr. Schweitzer behulpzaam te zijn.

Familie van dr. Coulon uit België met wie dr. Coulon en zijn vrouw die ochtend uit Antwerpen naar Schiphol waren gekomen, nam daar ook afscheid van deze beide flinke mensen, die het in Lambarene wel zullen klaarspelen.

Op Schiphol waren ook aanwezig de ouders van dr. Van Stolk. Dr. Van Stolk is reeds enige tijd als medicus in Lambarene werkzaam.

Gaarne wijs ik u nog op de jongste uitgave van het Albert Schweitzerfonds, n.l. de steeds durende verjaardagskalender onder de titel „Wijsheid uit het oerwoud”. Ieder dag is voorzien van een gedachte van dr. Schweitzer. De prijs van dit keurige boekje is f 3.90, terwijl het bij de penningmeester in Gorssel te bestellen is.

Dan tot slot de dank van het Albert Schweitzerfonds voor de nooit aflatende belangstelling voor dr. Schweitzer en zijn werk van naastenliefde in het donkere Afrika.

G. O.

„Het is mijn schuld”

In Günsbach 1952

Bij mijn laatste ontmoeting met dr. Schweitzer in Europa vond ik hem wel heel oud geworden, maar zijn geestkracht en verbazingwekkend geheugen waren dezelfde gebleven. Van blindheid, zoals enkele kranten hebben gemeld, is echter geen sprake. Wèl zijn zijn ogen achteruitgegaan en wordt hij gauw moe wanneer hij geen gedrukt of getypt schrift leest. Maar is dit niet normaal voor een man van eenentachtig jaren, die nog steeds met ongebroken kracht zijn werk van veertig jaren tracht voort te zetten in een moordend klimaat onder zulke moeilijke omstandigheden? Gelukkig heeft hij steeds vertrouwde vrienden en vriendinnen in zijn nabijheid, die hem helpen met het voorlezen en beantwoorden van zijn veelomvattende correspondentie uit alle delen van de wereld.

Nadat wij enige tijd over gezamenlijke herinneringen en over zijn filosofie van „De eerbied voor het leven” hadden gesproken, bracht hij het volgende ter sprake: „U hebt mij vierentwintig jaar geleden in Lambarene eens gevraagd, waar ik de kracht vandaan haalde om te doen wat ik deed. Ik heb u daarop geantwoord, dat ik die kracht putte uit mijn geloof en uit mijn liefde voor God en voor Jezus Christus. Zonder dat voel ik mij tot niets in staat. Dat is mijn vaste overtuiging geworden. Daardoor heb ik geleerd lief te hebben en offers te brengen. Daardoor heb ik ook geleerd, dat men nooit een offer mag brengen met zuchten en met een ontevreden gezicht. Het mag alleen wanneer wij het met vreugde en blijmoedigheid kunnen doen, anders heeft het niet de minste waarde.

Nu heb ik gehoord, dat u lezingen houdt, ook over uw herinneringen aan Lambarene. Doet u mij een gezoegen en brengt u dan eens een boodschap voor mij over naar de Nederlandse en Vlaamse mensen waarvoor u spreekt. Zegt u hun, dat zij vooral niet naar mij moeten kijken, want dat is heel onbelangrijk. Ik zit daar in die binnenlanden van Afrika en ik doe daar niets anders dan mijn plicht. Aan mij is niets te zien. Maar leert u die mannen eens kijken naar hun eigen vrouwen. Een goede, degelijke, liefdevolle vrouw, en die zijn er gelukkig nog veel in de wereld, offert van het moment dat zij 's morgens opstaat tot het ogenblik dat zij 's avonds gaat slapen. En die offers brengt zij met grote vreugde, omdat zij liefheeft. Dat prachtige voorbeeld van liefde en opoffering vindt de man elke dag vlak naast zich, in zijn eigen vrouw. Leer hun dat nu eens zien. Herinner hen daar eens aan, dan behoeven zij niet naar Lambarene te kijken, want dat is veel te

ver weg. Het mooiste in ons leven is dikwijls heel dichtbij, in onze naaste omgeving, ofschoon wij dat niet altijd kunnen en willen zien. Daarom is het juist zo goed hen daarop eens te wijzen."

Zoals altijd in een gesprek, gaf hij ook hier weer gelegenheid het gesprokene rustig te laten bezinken en in dit geval moest ik mij schamen, zoals waarschijnlijk vele mannen met mij, als zij tenminste heel eerlijk willen zijn tegenover zichzelf. Wij zullen dan moeten bekennen, dat wij lang niet altijd de dagelijkse, grote offers van onze vrouwen opmerken, die voor ons en onze gezinnen met zoveel liefde worden gebracht.

Dit was wel een heel merkwaardige en leerzame boodschap, die ik dan ook trouw, overal waar ik over hem spreek of schrijf, doorgeef.

Schweitzer stond op en zijn ogen keken hoogst ernstig, toen hij zei:

„Wij moeten nu afscheid nemen. Ik weet niet of wij elkaar ooit terug zullen zien. Ik word oud en ik ben moe. Dat zou allemaal niet erg zijn, maar ik heb nog zo geweldig veel te doen in Lambarene. Ik hoop, dat God mij toestaat nog vele jaren voor de negers te blijven werken. Zij hebben onze hulp zo nodig."

Ik was te ontroerd om nog iets te zeggen. Na een ogenblik van stilte pakte hij mij bij de schouders. Zijn stem klonk heel ernstig, zelfs met enige droefheid, toen hij langzaam zei:

„Weet u wat ik zo ontzettend tragisch vind, beste vriend? Er is in de wereld om ons heen zoveel ellende, zoveel wanbegrip en hardheid onder de mensen. Niet alleen onder de eenvoudigen, maar ook onder hen, die gerekend kunnen worden tot de intelligenten. Dat is veel ontzettender dan u denkt. In mijn rede ter gelegenheid van de aanvaarding van de aan mij toegekende Nobelprijs voor de vrede, in 1954, heb ik het reeds gezegd, maar de wereld heeft niet naar mij willen luisteren. Men wil mij niet geloven. Zij hebben mijn goede, oude studievriend Einstein ook niet geloofd en hij wist zo veel, veel meer dan ik. Wij moeten nu onder ogen durven zien, dat onmenselijkheid en supermens onverbrekelijk aan elkaar verbonden zijn. Zij gaan zelfs hand in hand. U weet het, dat tegenwoordig de mens door al zijn kennis niet alleen over enorme fysieke krachten, maar, dank zij wetenschap en technische vooruitgang, zelfs over de fysieke kracht van de natuur beschikt. Maar deze supermens lijdt aan een fatale onvolmaaktheid. Als men over bovenmenselijke krachten gaat beschikken, zoals nu, dan moet men zich opwerken tot een bovenmenselijk verstand. Dat heeft men echter niet gedaan. Men heeft, egoïstisch, alleen aan zichzelf en aan eigen belangen gedacht, aan de belangen van eigen politiek, van eigen begrensde staatsvorm, van eigen godsdienst, maar men vergat universeel te denken. Daarom blijkt nu reeds, dat de vooruitgang van de wetenschap eerder een ramp zal worden dan een voordeel. Als wij de massamoord tolereren en de vernietiging door atoombommen, dan wordt dat tegenwoordig beoordeeld naarmate dit een succes zal gaan betekenen voor onze partij of voor de eventuele vijand. Maar aan de mens zelf, als Gods schepping, daaraan denkt men niet. Toch blijf ik geloven, dat de menselijke geest in staat is om ook in deze tijd tot een nieuw, moreel standpunt te komen. Er moet weer een hernieuwd vertrouwen tussen mensen en volkeren kunnen ontkiemen om tot waarachtige wereldvrede te geraken. Zal men deze kans aangrijpen?

Het ziet er thans heel somber uit.

Ik zie nog zoveel liefdeloosheid en zoveel onverdraagzaamheid om mij heen, zelfs wel eens heel dicht om mij. Dat kan mij tot stervens toe benauwen. Zonder vertrouwen in de liefde is er geen toekomst meer voor het mensdom."

Hij nam de handen van mijn schouders en ving naar het raam. Met opgeheven hoofd keek hij naar de lucht. Enkele ogenblikken bleef het stil in de kamer en toen haalde hij bruusk zijn schouders op en stond ineens voor mij. Terwijl hij een ongeduldig gebaar met de armen maakte, zei hij scherp:

„Och, waar praat ik toch over, dat is toch allemaal mijn eigen schuld. Wanneer ik met mijn pogingen om liefde te geven niets bereik, dan komt dat omdat er nog te weinig liefde in mij is. Als ik machteloos ben tegen onoprechtheid en leugen, die om mij heen zijn, dan komt het omdat ik zelf nog niet oprecht genoeg ben. Wordt mijn verdraagzaamheid verkeerd begrepen en gehoond, dan is het dus duidelijk dat er niet genoeg verdraagzaamheid in mij zelf woont. Hoe kan ik toch zo kritisch over anderen spreken? Daar zit een verleiding in. Dat is fout. Ik moet naar mij zelf zien. Het is en blijft immers eigen schuld. Ik geef zelf steeds nog veel te weinig liefde en veel te weinig verdraagzaamheid. Ik schiet in alles te kort. De mensen kijken soms tegen mij op als tegen een rots, een façade. Aan de buitenkant heb ik er misschien wel zo uitgezien. Maar als zij mij van binnen konden bekijken, dan zouden zij een ruïne zien. Ik heb in ontzettend veel belangrijke dingen schromelijk gefaald.”

Daar stond deze reus voor mij, geslagen door een gevoel van eigen tekortkomingen, van eigen schuld.

Ik was zó ontzet, toen ik dat hoorde, dat ik niet alleen geen woord kon uitbrengen, maar wegliep, de kamer uit en de straat op. Ik wilde lopen, alleen zijn, proberen te begrijpen en tot mijn ziel te laten doordringen, wat het betekende, dat hij, Albert Schweitzer, dit met overtuiging kon zeggen:

„Het is mijn eigen schuld!”

Ik heb uren langs paden, door bos en akkers gedwaald, totdat ik rust vond, totdat ik een licht zag ongaan in mijn ziel. Dat licht zou ik heel de mensheid willen meegeven op haar levenspad.

Schweitzer, die zijn gehele leven gegeven heeft voor de mensheid, die dag in, dag uit, in daden, in gesprekken en in geschriften, getracht heeft liefde te brengen aan elk mens, aan elk schepsel dat zijn pad kruiste of dat hij opzocht, die man kan met volle ernst en overtuiging de schuld op zijn schouders nemen van onze liefdeloosheid en onze onverdraagzaamheid.

Als wij dit „mea culpa” van hem werkelijk volledig zouden leren begrijpen, dan hadden wij de sleutel gevonden van de enige poort, waardoor de weg leidt naar de wereldvrede. Het gaat erom, dat wij moeten leren nooit meer over anderen te oordelen. laat staan anderen veroordelen, maar dat wij alleen hard moeten zijn voor onszelf en alle schuld op ons moeten durven nemen, want uiteindelijk zijn wij persoonlijk schuldig aan alle ellende van deze wereld.

Wij moeten **D E w a a r h e i d** durven zien en durven erkennen.

Als er weer oorlog zou komen, dan is het noodzakelijk niet de schuld te geven aan bijvoorbeeld Boelganin, of aan Eisenhower, aan kolonel Nasser of aan negers, Indonesiërs, Chinezen of Arabieren. Wij moeten eerlijk durven belijden, dat alleen u en ik schuld hebben, omdat wij niet willen leren lief te hebben, onszelf uit te schakelen en onze medemensen te verdragen.

Als een man als Schweitzer kan zeggen, „het is mijn schuld”, welnu, wat moeten wij dan wel zeggen?

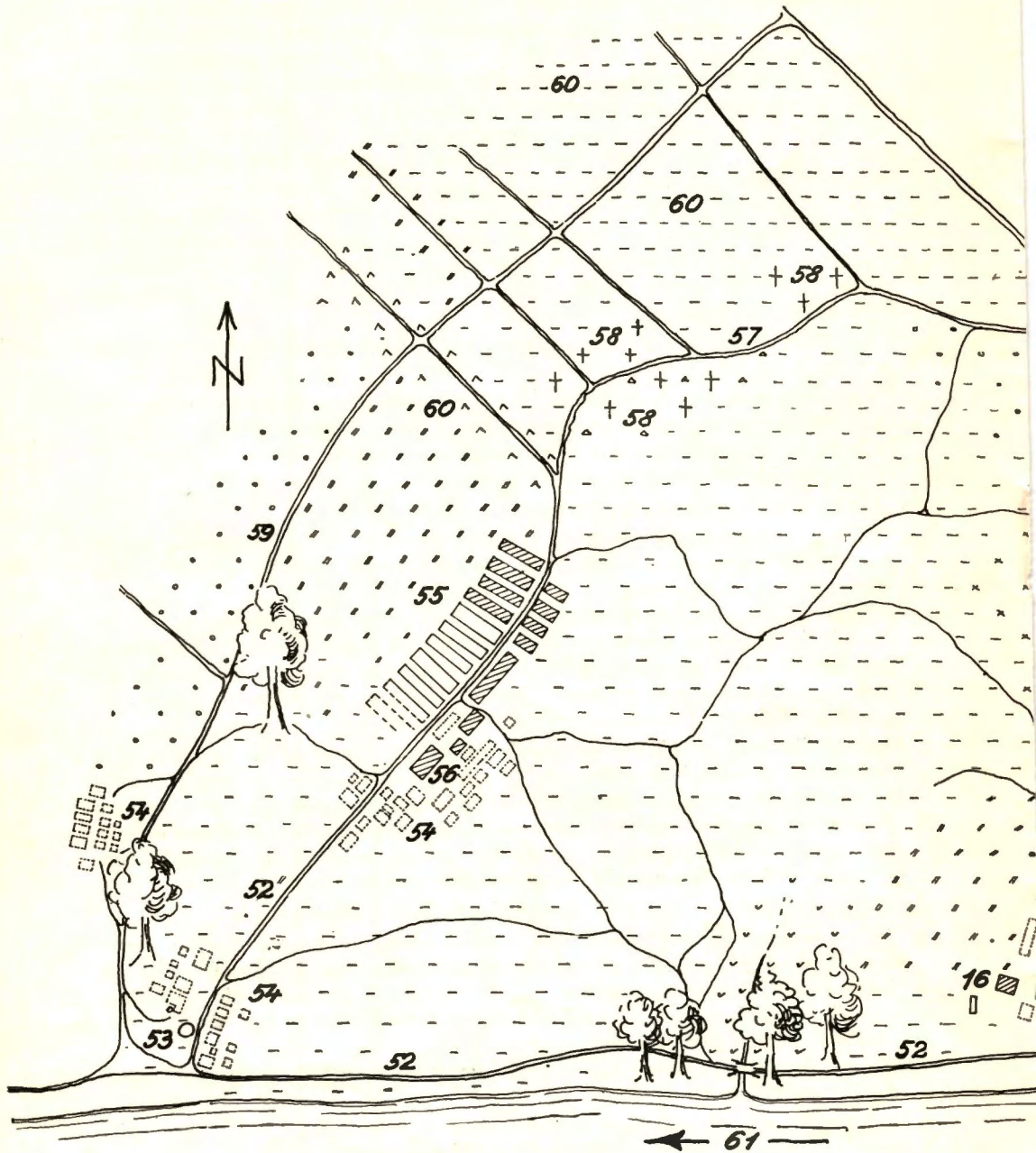
Konden wij allen daar nu eens heel diep over nadenken, dan is niet alleen Afrika te redden, maar wellicht de gehele mensheid hier op aarde.

Misschien is het nog niet te laat.

Het dreigend dreunen der tam-tams in Afrika moet een waarschuwing inhouden voor de gehele wereld, dat daarop niet eenzijdig, dus foutief mag worden gereageerd, want het ziet er op het ogenblik naar uit, dat de ontwikkeling in Afrika aanleiding zou kunnen geven tot een algehele wereldbrand.

De schuldvraag zou dan wèl te laat gesteld zijn.

K. J. Junius Ingerman.

1. Onderzoek- en operatiekamers	24. Klok
2. Geopereerde zieken	25. Huis voor Europese zieken
7. Levensmiddelenbergplaatsen	27. Fontein
8. Zieken uit het diepe binnenland	28. Boothuis en herstelwerkplaats
11. Ernstig zieke inheemsen	30. Woonhuis der Europese zieken
16. Gebouw voor luidruchtige geesteszieken	31. Keuken en bergplaatsen
17. Gebouw voor rustige geesteszieken	32. Woonhuis voor Europese helpers
18. Anatomische kamer	33. Gemeenschappelijke eetzaal
23. Groot waterreservoir	35. Stallen en inrichtingsgebouwen

Het kerstfeest nadert . . .

Weliswaar niet in de decemberkou, maar onder de moordende hitte van de tropische zon staat het kerstfeest ook voor het ziekenhuis te Lambarene weer voor de deur. Dit is altijd een van de meest indrukwekkende der feesten, die plaatsvinden onder de evenaar.

Er is ook een kerstboom, er zijn ook kaarsen en een ogenblik denkt men zich weg uit de sfeer van ziekte en leed, om te gedenken de geboorte van de Vrededorst, die over de wereld zal regeren.

Zorgvuldig wordt het feest voorbereid en dokter Schweitzer is al dagen van te voren bezig met zijn staf de geschenken te verzorgen en al het benodigde in orde te brengen.

Op 25 december verzamelt dr. Schweitzer zijn mensen op het hospitaalplein. De grote klok, die tussen de gebouwen hangt heeft geklonken en daarmee is Kerstmis ingeluid. Groten en kleinen schrijden langs de grote tafel, waarop zich de geschen-

ken bevinden en plotseling begint er een koor te zingen in de tropenavond, een koor van negers, dat de eeuwenoude kerstliederen zingt. Hierna leest dr. Schweitzer het kerstevangelie, gevolgd door een korte toespraak. Het is zó stil, dat men alleen de geluiden van het oerwoud verneemt. Dan komt het uitdelen van de geschenken: nu is het of de stilte even verbroken wordt, maar alles gaat niettemin ordelijk en plechtig toe. Het zijn praktische geschenken: lendendoek, mes, lepel, een stukje zeep enz. De ogen van de negers stralen, maar niet minder indrukwekkend is het voor de blanken.

Als het kerstfeest voor de patiënten afgelopen is, gaat ieder zijns weegs, nog diep onder de indruk. Hierna viert de staf een eigen kerstfeest. Ook hier, in de eetkamer staat een boompje tussen de ramen met muskietengaas. Ook hiervan heeft dr. Schweitzer de leiding en men luistert aandachtig naar zijn woorden. Dan zet Schweitzer zich aan de piano en men zingt kerstliederen, terwijl de dokter af en toe improviseert. Ook hier wordt het kerstgebeuren beleefd, misschien nog wel sterker dan bij ons in Europa, want ongetwijfeld gaan de gedachten naar huis, waar men ook kerstmis viert, ver van hen, die hun leven in dienst stellen van de armen der armen. Iets van die kerstvrede is ongetwijfeld in Lambarene doorgedrongen en heeft daar een zichtbare gestalte gekregen.

HONGARIJE

De Stichting Albert Schweitzerfonds heeft bij het ter perse gaan van dit nummer nog geen reactie uit Lambarene vernomen over de kwestie Hongarije. Maar zij is ervan overtuigd, dat de gruweldaden die daar bedreven worden en de ramp, die het volk van Hongarije heeft getroffen, dr. Schweitzer, de apostel van de vrede, bijzonder sterk zullen aangrijpen. Wij menen, dat het in zijn geest is, wanneer wij in ons blad onze deelneming betuigen met het volk van Hongarije en onze lezers oproepen tot daadwerkelijke hulp, gedachtig aan het woord van Schweitzer dat hij eens heeft neergeschreven in zijn boek: *Cultuur en ethiek*: „Goed is: leven behouden, leven bijstaan, leven, dat voor ontwikkeling vatbaar is, tot zijn hoogste waarde brengen. Kwaad is: leven vernietigen, leven schaden, leven, dat voor ontwikkeling vatbaar is, onderdrukken of tegenhouden”.

BOEKENPLANK

In de Klimopreeks, uitgegeven door U. M. West-Friesland, Hoorn, verscheen enige tijd geleden een boek, getiteld: „Schweitzer, eerbied voor het leven”, door B. Graafland. Er zit in dit boek een groot gevaar. Ongetwijfeld is het zeker niet zonder kennis van zaken geschreven, maar de stijl van de schrijver kan ons niet bekoren. Hier ligt een gevaar voor legendevorming, het gevaar een „verhaaltje” te willen schrijven over een groot man. Er worden dan allerlei termen en woorden Schweitzer in de mond gelegd die hij nooit heeft gezegd en dat kan ons soms even ergeren. Soms is het nèt even eraan. Ongetwijfeld heeft het boek, naast dit gevaar ook goede kwaliteiten: het laat zich vlot lezen en in het boek zijn een massa gegevens verwerkt, maar tóch kan het ons niet erg bekoren. De titel doet ook een diepergaand onderzoek vermoeden. De illustraties, die geleverd werden door F. Wijnand, hadden beter achterwege kunnen blijven. Wijnand heeft m.i. hier geen gelukkige pen gehad. De prijs van dit boek is mij helaas niet bekend.

Albert Schweitzer en de vrede

Het is wel zeer merkwaardig, dat Albert Schweitzer op 4 november 1954 bij de aanvaarding van de Nobelprijs voor de vrede een rede uitsprak over het probleem van de vrede en dat precies op dezelfde datum twee jaar daarna Hongarije gedompeld werd in een dramatisch oorlogsgeweld.

Het probleem van de vrede heeft Schweitzer steeds beziggehouden. Reeds in het oerwoud in de jaren van 1914—'17 schrijft Schweitzer zijn cultuurfilosofie, die zich in ernstige mate bezighoudt met het probleem van de vrede, dat tegelijkertijd dat van de oorlog is. Zelf de hindernissen van de eerste wereldoorlog ervarende, toen hem een beperkte werkzaamheid werd opgelegd, dacht hij het probleem uit en schreef het verval van de cultuur toe aan de gedachteloosheid van de mensheid. Doordat de mens zich slechts eenzijdig ontwikkelt in de techniek, die ten dienste komt aan de oorlogvoering, gaat de cultuur, die bestaat uit het denken over de geestelijke dingen, sterk achteruit. Cultuurloosheid komt voort uit een gebrek aan denken over de hogere geestelijke dingen. Bovendien maakt zich van de mensheid een soort collectivisme meester, zodat de kracht van het individuele denken en de persoonlijke daad verloren gaan. Alles gaat op in de massa. De massa denkt en handelt, de massa bepaalt een groot deel van wat er gebeuren gaat: de individu staat op de achtergrond. Men spreekt dan ook in deze tijd van de massamens. De mens van tegenwoordig zal zich moeten loswringen van het verregaand collectivisme en zal weer persoonlijkheid moeten worden. De kracht van de cultuur is onder meer gelegen in de kracht van de persoonlijkheid, die ten volle tot ontplooiing zal moeten komen. De massaliteit ondergaat een grenzeloze vervlakking en de massa kan slechts oppervlakkig reageren. De kracht van het individuele denken en de persoonlijke daad, die tot stand komt door een gegrepen worden door hogere machten en hogere ideeën, kan bijdragen ons te helpen bevrijden uit de huidige impasse. De gedachten over het beginsel van het leven, over de samenhang van de mens in het geheel van de schepping, kan tot niets anders leiden, dan tot een gevoel van grote eerbied. Het is dit gevoel van eerbied voor het leven, dat ons werkelijk kan bevrijden uit de oppervlakkigheid van het heden dat werkelijk zal kunnen bijdragen tot het opbouwen ener permanente vrede. Slechts door het individuele denken kan deze gezindheid in de mens zijn uitwerking niet missen.

Na de oorlog spreekt hij deze gedachten in Zweden uit in de universiteit van Uppsala, waar zijn ideeën een aandachtig gehoor krijgen.

De tweede wereldoorlog, die hij eveneens in Lambarene doormaakte, echter minder gehinderd dan in de eerste oorlog, dank zij zijn profetische voorzorgen, gaf hem stof om over het probleem van de vrede te blijven doordenken.

Zijn hele werk lijkt een farce bij de geweldige slachtingen, die in een oorlog plaatshebben. Waar in Afrika met de grootste moeite één neger in het leven wordt gehouden, daartegenover sneuvelen er duizenden zonder moeite op de slagvelden van de wereld der blanken. Men zou zich kunnen afvragen, waartoe dit werk daar in Afrika?

Maar ongestoord gaat Schweitzer door met het genezen van zijn negers en zijn werk is hierom meer, dan alleen maar een medische onderneming. Zijn werk in Afrika is de kracht van het individuele denken. Het is de opbouw ener nieuwe cultuur; het is de verdieping van de vrede.

In zijn rede te Oslo op die 4e november heeft Schweitzer vrijmoedig tegen de onmenselijkheid van de moderne oorlogvoering stelling genomen. „Wij hebben het laten gebeuren, dat in oorlogen mensenmassa's — in de tweede wereldoorlog

bijna 20 miljoen mensen — vernietigd werden, dat door atoombommen gehele steden met bewoners tot niets werden, dat door brandbommen mensen tot laaiende fakkels werden. Het besef, dat wij heden moeten hebben, is dat wij met elkaar ons schuldig maken aan onmenselijkheid." Hij gaat door en zegt, dat wij alles in het werk moeten stellen om een nieuwe oorlog te verhinderen, omdat een derde wereldoorlog de beide anderen in onmenselijkheid nog te boven zal gaan.

Dit kan alleen door een nieuwe geest. Deze nieuwe geest zal ons tot het denken moeten brengen, ons af te houden van het onzalige gebruik van de ons ten dienste staande macht.

Het is deze nieuwe geest, die ons duidelijk wordt in het primitieve Lambarene. Het is dáárom, dat dit werk, aan de armsten der armsten gedaan, niet voor niets is. Het is het meest wezenlijke werk voor de vrede, dat wij momenteel in onze wereld kennen. Het is ook dáárom dat dr. Schweitzer onverstoord dóórgaat met zijn werk, opdat deze nieuwe geest door de mens van het atoombijperk zal worden verstaan. Het is de geest van het individuele denken, van het zorgvuldig opbouwen ener nieuwe cultuur. Deze geest is ontsproten aan het christendom, ja wellicht aan het woord van Jezus „wat gij aan de minsten mijner broeders gedaan hebt, dat hebt gij mij gedaan". En het kan wel eens zo zijn, dat deze minste broeders beter gaan leren begrijpen, wat vrede is, dan de mens, die leeft in de westerse cultuur.

Dit is de boodschap, die de Nobelprijzdrager met zijn woorden in Oslo en met zijn daden in Lambarene aan de mensheid gegeven heeft en nog steeds geeft.

D. A. W.

Zij, die komen en gaan

Op 17 oktober 1956 vertrok de Belgische arts dr. Coulon met zijn echtgenote per KLM naar Lambarene om dr. Schweitzer als arts aldaar terzijde te staan. Een van de bestuursleden van de Stichting Albert Schweitzerfonds deed de arts uitgeleide op Schiphol en wenste hem alle goeds voor zijn toekomstig werk. Aangezien in België geen organisatie is, die voor dr. Schweitzer werkt, werd een beroep gedaan op het Nederlandse Albert Schweitzerfonds. Een verslag van de reis naar Afrika vindt men op de volgende pagina.

Wij kregen bericht, dat Tony van Leer, die momenteel nog met verlof in Nederland vertoeft, medio december van dit jaar weer naar Lambarene zal vertrekken. Mevrouw Oberman, die sinds maart van dit jaar dr. Schweitzer in Afrika helpt, heeft het voornemen in januari 1957 weer naar Nederland terug te keren.

Hoewel dit nummer wel zeer kort verschijnen. Het vorige nummer was uitkomt na het vorige, meende de te laat, waarvoor wij onze lezers hier- Stichting Albert Schweitzerfonds er bij onze verontschuldiging aanbieden. goed aan te doen dit toch te doen De redactie.

Op 9 november ontving onze penningmeester een schrijven van dr. Coulon over zijn reis en aankomst in Lambarene. Wij meenden, dat deze brief onze lezers zal interesseren en willen derhalve gaarne enkele passages aan deze brief ontleenen.

Red.

Op reis naar Lambarene

De aanlegplaats van het ziekenhuis.

„Onze reis verliep zonder veel avonturen, behalve, dat wij wegens een motorstoring boven de Middellandse Zee, genoodzaakt werden naar Rome terug te vliegen. We brachten de nacht aldaar door en hervatten onze reis de volgende middag. Dus: Zürich—Rome—Kano (Nigeria)—Brazzaville. Twee nachten bleven wij daar en om ongeveer 11 uur de 22e oktober kwamen wij te Lambarene aan. Dr. Van Stolk geleidde ons van het vliegveld om vervolgens per „pirogue” naar het hospitaal te varen. Hier kregen wij een reuze ontvangst — een ceremonie onder leiding van dr. Schweitzer zelf, met het luiden van de klokken. We werden aan de gehele blanke staf voorgesteld en ook de meeste patiënten, die enigszins konden lopen, waren van de partij „om de nieuwe dokter en zijn vrouw te zien”.

We zijn hier nu twee weken en het leven bevalt ons best. Wij vinden het zeer interessant — allen zijn heel vriendelijk voor ons en de gehele atmosfeer is goeddelijk en vriendschappelijk. We hebben een mooie grote kamer. Mijn werk is interessant en geeft voldoening, al is het maar een tienduizendste deeltje van wat hier door dr. Schweitzer in het verleden is en thans nog wordt gedaan”.

Een Albert Schweitzerkalender voor 1957

Door het grote succes van de Albert Schweitzerkalender 1955 aangemoedigd, besloot het Albert Schweitzerfonds ook voor 1956 een kalender te doen verschijnen. Ook deze kalender mocht grote waardering genieten, zodat het Albert Schweitzerfonds besloot voor 1957 weer een kalender samen te stellen. Het Schweitzerfonds verheugt zich in het feit, dat deze kalender zich langzamerhand een vaste plaats gaat veroveren.

Op de voorkant van elk kalenderblad, dat in zwart is uitgevoerd, is weer een zeer fraaie foto van Albert Schweitzer zelf of een foto uit diens werkgebied opgenomen. Daaronder een bij de plaat passende tekst, en daaronder het kalendarium.

De achterzijde van het kalenderblad is weer voorzien van een passende tekst, hoofdzakelijk ontleend aan de door Albert Schweitzer geschreven boeken, verzorgd door ds. D. A. Werner, herv. predikant te Zweeloo.

De aflevering van de kalender geschiedt vóór 15 december 1956.

De kalender kost slechts f 2.50. Het geld te storten op gironummer 71786 ten name van de Uitgeverij „De Torenlaan” aan de Torenlaan 16-24 te Assen, onder vermelding „Albert Schweitzerkalender”.

De netto-opbrengst van deze kalender komt ten goede aan het Albert Schweitzerfonds.

Lezers van het „Nieuws uit Lambarene”, bestelt deze kalender en *doet het omgaand*.

Ondergetekende
(naam en voornaam)

wonende te
(straat en huisnummer) (woonplaats)

verzoekt toezending van exemplaar (exemplaren) van de Albert Schweitzerkalender voor 1957. Het verschuldigde bedrag is heden aan de uitgeverij overgemaakt.

Handtekening

Boekenlijst

Een kostbaar geschenk voor de feestdagen is een boek, dat verrijkt.

Geef een boek over Albert Schweitzer.

Emil Lind, Albert Schweitzer, leven en werk, geïll. In de Toren, Naarden	f	6.90
Charles Joy en Melvin Arnold. Het Afrika van Albert Schweitzer, geïll. Wereldvenster, Baarn	f	7.90
Een hospitaal in het oerwoud, tekst van Alb. Schweitzer, geïll. In de Toren, Naarden.	f	3.90
George Seaver. Albert Schweitzer, Hollandia-Baarn	f	12.90
Marie Woytt-Secretan, De oerwouddokter van Lambarene, geïll. Torenlaan, Assen	f	3.90
Johan Winkler. Naar het land van Brazza en Albert Schweitzer, geïll. Daamen, Den Haag	f	6.90
Jean Pierhal: Albert Schweitzer, het leven van een goed mens, Scheltens & Giltay, A'dam, geïll.	f	12.50
W. Augustiny: Albert Schweitzer en wij. Gaade, Delft	f	6.90
Rolf Italiaander. In het land van Albert Schweitzer, geïll. Donker, Rotterdam	f	4.90
De wereld van Albert Schweitzer, tekst: Eugène Exman, foto's: Erica Anderson uitgave Zd.-Hollandse Uitgevers Mij, Den Haag	f	17.50

Kleinere boeken:

Prof. dr. C. J. Bleeker, Een studie over Schweitzer, Born, Assen.....	f	1.60
Mevr. H. Oberman—Oberman: Albert Schweitzer, een blik in zijn leven en werken. Voorhoeve, R'dam	f	3.50
Jan Poortenaar, Alb. Schweitzer, een man van de daad. Wereldbibliotheek, A'dam	f	0.50
Ds. D. A. Werner, Albert Schweitzer, een strijder voor de ware menschelijkheid, Torenlaan, Assen	f	1.90
Pierre H. Dubois, Stalin/Schweitzer, Hollandia, Baarn	f	1.85
Ali Silver, Alb. Schweitzer, voor kinderen verteld, Wereldvenster, Baarn	f	2.90
speciale zondagsschooleditie	f	1.90
Richard Kik, Het licht in ons. Uitgave Alb. Schw. Fonds *)	f	0.75
H. Icke, Wijsheid uit het oerwoud, uitg. Alb. Schw. Fonds *)	f	0.50
Radiorede dr. Schweitzer in Holland, Gaade, Delft	f	1.50

Kalenders:

Albert Schweitzerkalender 1957, Torenlaan, Assen	f	2.50
Albert Schweitzercitatenkalender 1957, Torenlaan, Assen	f	3.25

Boeken van Albert Schweitzer:

Uit mijn leven en denken, autobiografie, Tjeenk Willink, Haarlem	f	5.90
Lambarene, een bundeling van Lambareneboeken, Tjeenk Willink, Haarlem ...	f	5.90
Uit mijn jeugd, Tjeenk Willink, Haarlem	f	3.25

*) Te bestellen bij de penningmeester van het Albert Schweitzerfonds.